

319. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 6 XII 1885 Rkp. BJ 6520 k. 353-354.

[k. 353r]

[nadruk:] REVUE UNIVERSELLE
INTERNATIONALE
Paraissant le 15 de chaque mois
par livraison de 80 pages
SOUS LA DIRECTION DE
MM. J. LERMINA & L. MICKIEWICZ
BUREAUX:
LIBRAIRIE DU LUXEMBOURG
3, r. des Grands-Augustins

Paris, le 188...

Winszuję Kochanemu Panu za odwagę cywilną. Trzeba odwagi, aby głośno wypowiedzieć zdanie o pomniku¹. Numer „Kraju” zajmujący, chociaż dużo lichoty. Biegeleisen² pisze o emigracji, o której nie ma żadnego wyobrażenia, Tokarzewicz³, który nosił mundur komunisty, później chylił się ku zmartwychwstańcom i na koniec oświadczył czołobitności Moskalom, jakżeby zrozumiał prelekcje w Collège [k. 353v] de France ? Myśl proszenia p. Léger⁴ o współudział jest bardzo nieszczęśliwa, ale kto żyje u stóp cara, musi haracz płacić, a czasem i stopy pocałować. W moim artykuliku cenzura w miejscu, gdzie napisałem: „Rosja zwyciężona” – stawia: „Wschód zwyciężony”, a koniec tak obcięła, że wypada śmiesznie⁵.

Odebrał Pan zapewne książki wysłane à S[an] Remo⁶ *poste-restante*. Wówczas jeszcze adresu pańskiego nie posiadałem. [k. 354r] Z Bohdanem⁷ lepiej, operowanym okiem rozeznał okno odsłonięte od zasłoniętego, nie tracimy więc jeszcze nadziei. Andriolli⁸ bawi tutaj i zdaje się, że mimo kryzy księgarskiej, znajdzie znów znaczne zamówienia. Oprócz talentu posiada *le savoir-faire*⁹, którego najczęściej my Polacy jesteśmy pozbawieni.

Serdecznie pozdrawiam,

---

¹ J. I. Kraszewski, *O pomniku dla wieszca*, „Kraj” (Petersburg), nr 46, 1885, s. 32; pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie – zob. list nr 204.

² Henryk Biegeleisen, *A. Mickiewicz w Paryżu*, „Kraj” (Petersburg), nr 46, 1885, s. 36-37; Henryk Biegeleisen – zob. list nr 262.

³ Józef Tokarzewicz, *Adam Mickiewicz w Collège de France*, „Kraj” (Petersburg), nr 46, 1885, s. 25-26; Józef Tokarzewicz – zob. list nr 147.

⁴ Louis Léger, *Mickiewicz w literaturze francuskiej*, „Kraj” (Petersburg), nr 46, 1885, s. 22-23; Louis Léger – zob. list nr 278.

⁵ Władysław Mickiewicz, *Przepowiednie Adama* – zob. list nr 316.

⁶ *Do San Remo* (franc.).

⁷ Józef Bohdan Zaleski – zob. list nr 15.

⁸ Michał Elwiro Andriolli – zob. list nr 254.

⁹ *Umiejętności* (franc.).

Wł[adysław] Mickiewicz

6^{go} grudnia 1885 r.